

En introduktion till Complex Drafting demo version

Demoversionen av Complex Drafting är det fullständiga programmet, med den begränsning att det inte går att spara mönster och inte heller skriva ut några egna mönster. Det går att testa olika sätt att skriva ut de exempel som finns i programmet.

Introduktionen beskriver det viktigaste för att börja undersöka programmet. Olika sätt att arbeta och alla kommandon, beskrivs i den handbok som följer med programmet vid köp.

I programmet finns ett antal exempelfiler. Handboken beskriver arbetssättet för dessa. Ett par av beskrivningarna ingår i den här introduktionen.

Vad är Complex Drafting

År 1990 kom boken "1700-tals textil. Anders Berchs samling i Nordiska museet", redigerad av Elisabet Stavenow-Hidemark. Den boken gjorde det möjligt att stifta närmare bekantskap med dessa textiler. Jag ritade bindningar, för att sätta mig in i hur de var uppbyggda, och fann att det blev alltför ohanterligt att rita dem för hand. Jag behövde ett datorprogram som kunde rita med flera skaftgrupper.

Genom WeavePoint kom jag i kontakt med Bjørn Myhre och i vårt samarbete kom WeavePoint Complex Drafting till.

Complex Drafting är konstruerat för att rita bindemönster till vävnader med flera skaftgrupper, t.ex damast med mönster- och bottenskaft, lampas med mönster-, botten- och bindeskaft och vävnader med två varpar. Programmet kan kombinera olika skaftgrupper och fungerar likadant som en vävstol med drag- eller harneskrustning och bottenskaft.

Två grupper med bottenskaft gör att man kan kombinera bindningar med olika rapporttal. En inspiration till detta kommer från de kinesiska sidenvävstolarna, där man förutom att solva varpen i mönstersolv, solvar den genom två skaftgrupper, en för höjning och en för sänkning.

I programmet ritas man ett mönstret, bestämmer stygnstorleken och lägger till bottenbindning. Ett mönster som är ritat i WeavePoint Standard kan man öppna i Complex Drafting för att arbeta vidare med.

Man bör ha mer än grundläggande kunskaper i bindningslära för att få fullt utbyte av Complex Drafting. Lämplig litteratur kan vara Ulla Cyrus-Zetterström "Handbok i vävning" (utgången); Mariana Eriksson, Ulla Getzmann, Gunnel Gustavsson, Kerstin Lovallius "Väv gamla och glömda tekniker" (1993); Mariana Eriksson, Gunnel Gustavsson, Kerstin Lovallius "Varp och inslag. Bindningslära 1" (1999).

När jag arbetat fram exemplen har jag bl a använt John Becker "Pattern and Loom" (1987); Ulla Cyrus-Zetterström "Siden, Indo-chinesisk profsamling" (1995); Ulla Cyrus-Zetterström "Textil terminologi" (1995).

Åsa Martinsson

Det är tillåtet att skriva ut denna introduktion för eget bruk.
Det är inte tillåtet att skriva ut hela eller delar av den i något annat syfte.

Arbetsytan

Under menyn Visa kan man välja mellan Mönster och Inredning. Arbetsytan har olika utseende och används till olika uppgifter. Under arbetet kan man växla mellan Mönster och Inredning. I menyn Visa finns också flera val för att granska det färdiga resultatet.

Mönster

Ett enda stort rutsystem visas på skärmen. Det är här man oftast börjar för att rita ett mönster. På 2400x2400 rutor kan man rita fritt över hela ytan och använda Klipp och klistra och Upprepa på alla möjliga sätt för att bygga upp mönstret.

Ofta betyder en ruta i mönstret ett stygn i den färdiga vävnaden. Med Omforma | Stygnstorlek bestämmer man hur många varptrådar och inslag varje ruta i mönstret ska bestå av.

Sparar man mönstret före Omforma | Stygnstorlek kan man använda det som underlag för andra vävnader med andra stygnstorlekar.

När man sedan väljer Inredning konstrueras mönstersolvningen och dragnotan.

Inredning

Bindemönstret visas med inredning. Den översta solvningen är mönstersolvningen. Om man ritar ett mönster direkt i Inredning gör man först en mönstersolvning och ritar sedan mönstret i dragnotan. Då upprepas mönstret i enlighet med mönstersolvningen.

Utöver mönsterskaften och dragnotan finns två grupper med bottenskaft och trampor (A och B).

Eftersom programmet arbetar med dubbla skaft- och trampgrupper kan man inte rita direkt i bindemönstret i Inredning.

Man kan öppna ett mönster ritat i WeavePoint, om det är sparat med liftplan. Solvningen lägger sig då i mönstersolvningen, och liftplanen blir dragnota. Även färgerna följer med. Om man inte vill få med den färgordningen använder man istället Arkiv | Hämta delar och markerar mönstersolvning och dragnota.

Under menyn Inredningar finns ett antal färdiga solvningar, trampningar och uppknytningar.

Man kan använda 4 800 varptrådar och inslag.

Pricknotering

Man kan fylla i solvningarna och trampningarna i vilken ordning som helst. Men för att se tydligt hur mönstret och bindningarna fogas samman är det lämpligt att utgå från mönstersolvningen och dragnotan.

Om man därefter fyller i både en solvning och en trampning försvinner mönsterbilden. Detta sker också om man har en uppknytning som består av enbart fyllda och ofyllda rutor. Mönstret tillsammans med bottenbindningen visas enbart om pricknoteringen används.

Om man vill följa hur bottenbindningen läggs in i mönstret fyller man först i uppknytningen. Snabbast går det genom att använda Inredningar | Uppknytningar | Pricknotering och därefter rita in höjning och sänkning. Rita solvningen och se bindningen växa fram allteftersom trampningen fylls i.

För pricknotering håller man Ctrl-tangenten nertryckt medan man ritar.

Växla mellan Inredning och Mönster

Man kan gå mellan Mönster och Inredning medan man ritar.

Är mönstret stort är det bättre att först gå över till Inredning innan man använder Omforma | Stygnstorlek, eftersom Mönster är begränsat till 2400x2400 rutor.

I Inredning kan man använda 4800 trådar och 4800 inslag. Har man ett stort mönster och går från Inredning till Mönster kommer mönstret att beskäras till 2400x2400 rutor.

Om mönstret består av mer än 96 olikvävande trådar = 96 mönsterskaft blir det beskuret när man går till Inredning.

Har man ritat enbart i bottenkaften visas Mönster som tomt.

Arrangera arbetsytan

I Complex Drafting ligger alltid solvningarna ovanför mönstret.

I Alternativ | Inställningar finns valen som påverkar hur arbetsytan ser ut.

På verktygsfältet finns en genväg till Alternativ | Inställningar.

Under fliken Alternativ | Inställningar | Mönster kan man bestämma mönstrets storlek och välja antal skaft och trampor. Man kan dölja vissa diagram.

Ett viktigt val är sänkta eller höjda varptrådar. Complex Drafting arbetar oftast bäst med höjning.

Trådtätheten och komprimering påverkar hur det färdiga resultatet visas som Tyg och Draperat.

Under fliken Skärmbild kan man välja vilken varptråd/inslag/skaft som är nummer 1 och hur bindemönstret visas. Att visa som trådar kan i många fall hjälpa till att förstå hur trådarna binder i väven.

Har man en solvning med många skaft kan man dölja solvningen för att se mer av mönstret. Det är användbart när man ritar i dragnotan eller trampningarna.

På verktygsfältet finns en genväg.

Arbetsredskap

På verktygsraden finns dels verktyg som man endast når där, dels snabbknappar till funktioner som också finns under menyer. På statusraden visas nyttiga uppgifter.

Verktyg

Penna – Rita fritt (även tangent P).

Linje – Dra linjer (även tangent L).

Penna och Linje väljs med snabbknapparna. Med S-tangenten kan man stega mellan dem.

Tryck på vänster musknapp för att rita. Tryck på höger musknapp för att sudda.

När man ritar linjer ställer man pekaren där linjen ska börja, håller vänster musknapp intryckt, drar ut linjen till den punkt där den ska sluta och släpper musknappen. Med både Penna och Linje kan man fylla enskilda rutor genom att klicka i rutan.

Man kan också använda tangenterna för att rita. Välj under Redigera | Tangentläge. Använd piltangenterna för att flytta markören, mellanslagstangenten för att fylla eller sudda i en ruta. När man markerat en varptråd eller ett inslag flyttas markören till nästa varptråd/inslag.

Markera (även tangent M).

Använd verktyget för att dra en ruta omkring den del som ska klippas ut eller kopieras. Välj Redigera | Klipp ut eller Kopiera. För att klistra in kopian markerar man det område där det ska klistras in och väljer Redigera | Klistra in eller Klistra in special.

Återgå till att rita med linje genom att högerklicka.

Färgpaletten

Genvägen öppnar färgpaletten (även Visa | Färgpalett). Man kan flytta paletten till annat ställe på skärmen. Bredvid genvägsknappen finns färglådan. Den visar vilken färg som för tillfället är vald.

Man väljer färg genom att klicka på den färg i färgpaletten eller färglådan man vill använda. Nedersta fältet på paletten visar den valda färgen. Genom att klicka på det fältet ändrar man antalet färger som visas i paletten – 16, 64 eller 256 färger.

Eftersom Complex Drafting arbetar med varptrådar och inslag, så är det dessa man färgsätter. Man kan inte lägga in färg direkt i bindemönstret. Varpens färger lägger man in i färgordningen ovanför mönstersolvningen och inslagets i färgordningen till höger om trampningen.

Genom att dubbelklicka på en färg i färgpaletten kommer man till Windows Färg, där man kan blanda egna färger. Blanda en färg och klicka OK. ("Lägg till anpassade färger" används inte i Complex Drafting).

Under menyn Inredningar finns färdiga färgordningar. De förvalda färgerna kan ändras till vilken färg som helst. Notera färgindex i Färglådan på snabbknappsraden.

Mönsterrutan

Mönsterrutan (Visa | Mönsterruta) visar mönstret i minsta zoom. Man kan flytta fönstret och ändra storleken på det genom att dra i kanterna eller hörnen.

Genom att klicka i fönstret kan man snabbt komma till en annan del av huvudfönstret. Det ställe man klickar på kommer då att visas i mitten av huvudfönstret.

Zoom

När man vill se en stor del av mönstret använder man en liten zoom och när man ritar detaljer går lättast när rutorna är större. Klicka till vänster eller till höger om reglaget för att öka eller minska storleken på rutorna. Smidigare är att använda vänster och höger piltangent. Home och End växlar mellan minsta och största zoom.

Statusraden

Statusraden längst ner på skärmen visar vilka varptrådar och inslag det aktuella fönstret omfattar. Markörens position visas till höger därom. Peka på färgordningarna för varp och inslag för att visa färgindex (färgens nummer i färglådan). Längst till höger visas om mönster är ritat med höjning eller sänkning.

Granska det färdiga resultatet

Visa | Tyg visar mönstret som färdigt tyg med hänsyn tagen till det antal trådar och inslag/cm som är valt i Alternativ | Inställningar. Drapering visar också en bit av baksidan.

Visa | Flätning visas hur trådarna binder. Eftersom bakgrunden är vit kan det vara lämpligt, om varpen eller inslaget är vitt, att ändra den vita färgen för att kunna urskilja trådarna. Ett annat alternativ är att i Alternativ | Inställningar under fliken Grundinställningar ändra bakgrundsfärgen.

Olika sätt att arbeta

Det finns flera olika sätt att gå till väga när man konstruerar mönster och bindningar med Complex Drafting.

- Rita ett mönster i mönsterläge och bestäm stygnstorleken med Omforma | Stygnstorlek. Är mönstret stort är det bäst att först gå över till Inredning, annars riskeras att mönstret beskärs till 2400 trådar. I Inställningar anger man hur många skaft och trampor bottenbindningen består av. Rita in solvning, trampning och uppknytning.
- Hämta från tidigare sparade filer istället för att rita in bottenbindningen. Man kan hämta in delar från olika filer. För att kunna hämta in en del måste den solvningen/trampningen finnas på skärmen, antalet skaft/trampor behöver inte stämma överens med det man hämtar.
- Utgå från grundbindningarna och rita eller hämta ett mönster och bestäm stygnstorleken.
- Bygg den helt av delar som hämtas från olika mönsterfiler.

Exempel

Här följer två av de beskrivningar av de exempel som finns i handboken.

Inledning

För att visa på möjligheterna med Complex Drafting följer en del exempel med programmet. De finns i mappen Exempel.

Exemplen är också en beskrivning på olika sätt att arbeta. Det är de sätt som jag själv kommit fram till när jag arbetat med programmet, både under den tid då den ursprungliga Dos-versionen växte fram och med Windows-versionen. I de exempel där jag beskriver arbetsgången finns också det färdiga resultatet bland exemplen.

Öppna gärna två fönster bredvid varandra, ett med det mönster du arbetar med och ett med det färdiga resultatet. I det färdiga mönstret finns alla solvningar, trampningar och uppknytningar.

- Observera: i alla exempel är fylld ruta = höjd varptråd.
- Man *kan* använda valet sänkta trådar, men då måste i vissa fall pricknoteringen ersättas med sänkning.

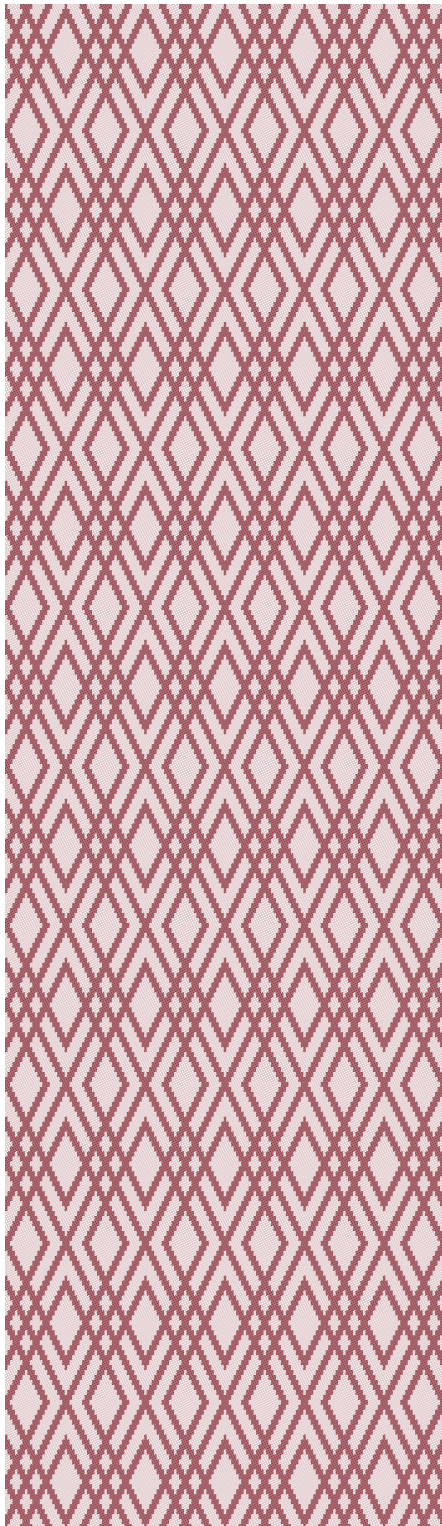
I exempelsamlingen finns ett antal mönster som går att utveckla med olika bindningar: **Galler 1, Galler 2, Plommon, Blad, Ekenmark och Randmönster**. Alla är ritade så att en ruta är ett stygn. Med Omforma | Stygnstorlek bestämmer man hur många trådar och inslag som varje stygn ska bestå av. Mönster och bindningar kan kombineras på olika sätt genom att använda Arkiv | Hämta delar.

Ett sätt att förstå hur trådarna binder är att under Inställningar välja Skärmbild | Som trådar.

I exemplen har jag valt att börja solvningen till höger och nedifrån och Skaft 1 uppe/Trampa 1 till höger (se Inställningar | Skärmbild). Dessa val sparas inte i filen, så om man vill se mönstren så som de är ritade bör man se till att dessa inställningar är de aktuella.

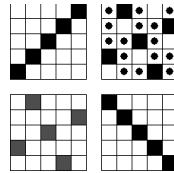
Varje mönster har flera färgställningar. Man byter färgställning med Verktyg | Redigera färger.

Damast

Gör så här för att konstruera bindningen:

1. Öppna Galler 2.
2. Visa | Inredning.
Det är oftast bäst att utöka mönstret i Inredning eftersom man där har tillgång till fler trådar och inslag än i Mönster.
3. Spara under ett nytt namn. (*Gäller ej demo.*)
4. Omforma | Stygnstorlek. Välj 5 trådar och 5 inslag.
5. Alternativ | Inställningar. Välj Skaft A 5 st och Trampor A 5 st.
6. Rita in inredningen för en 5-skafts satin.

7. Exemplet *Damast 5 Galler 2* visar det färdiga resultatet.
8. Använd Verktyg | Redigera färger för att se andra färgställningar.

Damast 8 Galler 2 visar samma mönster med en 8-skafts satin som grundbindning.

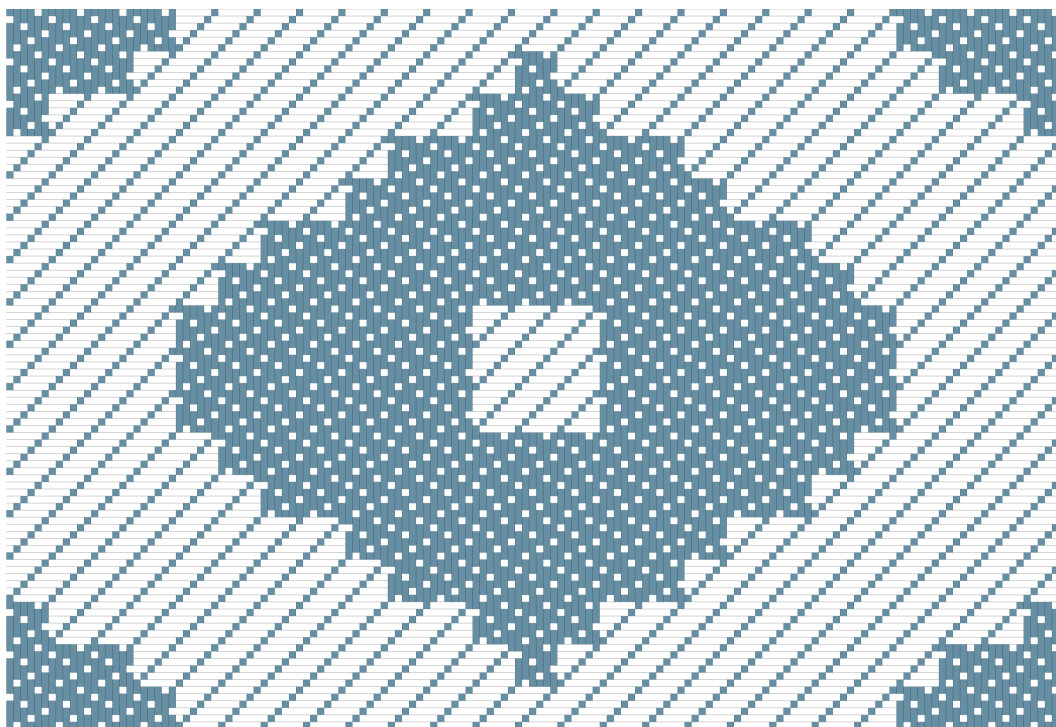
För att visa ett annat mönster som damast med 5-skafts satin som bottenbindning kan man göra på två sätt.

1. Öppna *Damast 5 Galler 2*.
 2. Arkiv | Hämta delar. Dubbelklicka på *Plommon*. Markera Mönster-solvning och Dragnota. Se till att allt annat är avmarkerat. OK.
 3. Omforma | Stygnstorlek. 5 trådar x 5 inslag.
 4. Kom ihåg att spara under nytt namn. (*Gäller ej demo.*)
1. Öppna *Plommon*.
 2. Omforma | Stygnstorlek. 5 trådar x 5 inslag.
 3. Arkiv | Hämta delar. Dubbelklicka på *Damast 5 Galler 2* och markera Skaftgrupp A, Trampning A och Uppknytning AA. Se till att allt annat är avmarkerat. OK.
 4. Kom ihåg att spara under nytt namn. (*Gäller ej demo.*)

Kombinera satin med kypert

I en traditionell damast kombineras alltid en inslagssatin med en varpsatin, men man kan också kombinera andra bindningar, t.ex en varpsatin med en inslagskypert. Den enda begränsningen är att det inte går att både höja och sänka en tråd i samma skäl. Det går alltså inte att kombinera vilka bindningar som helst. En 5-skafts satin kan till exempel inte kombineras med en diagonalrandning i en kypert.

I exemplet *Satin-Kypert Plommon* har jag kombinerat en 6-skafts varpsatin med en 6-skafts inslagskypert.

Martinsson & Eriksson, Södertorg 2E, SE-621 57 Visby
www.m-e.se www.weavepoint.se